

Lecture on Eve of Hoshanah Rabbah – Jerusalem – 2006

**First: News of YU ... **

1. **INTROD:** coming to end long/wondrfl Yom Tov season: RH/YK/Sukkot
2. Undrstand RH→YK – ימי דין /רחמים – sprt of Awe (Wohlberg: Aweful days).
BUT what connects YK→Sukkot? Surely, >coincidence that all fall in תשרי!
3. **My interp** YK(אכילה ושתייה/ רחיצה/סיכה/סנדל/תשמיש) – senstvty to others ...
AND Sukkot= הרגש של גלות, homeless....
4. הרב: סיפור על ר'אלי' חיים מייזל, רבה של לודוז – הגביר פוננסקי... שירגיש בקור...
5. **Now Q: is this teachg of senstvty reservd for Js only? All ppl?**
6. Will divide in 2 parts—**a)** attd Jsm t nn-J in gen; **b)** to specfc nn-J religions

First: Gen attd of Jsm t non-Js as such. O-c, vast litrature, but: from p-v Hal Jsm

1. (רק קרבן אחד) – nationsm – (פרי החג) – univers'm – שמ"ע → סוכות
2. So: 2 parts of עלינו/על כן נקוה
3. ויבכנו תו פחדך ה' אלקינו על כל מעשיך. ואימתך על כל מה שבקראת, ... of: RH/YK – שמ"ע
 Then: ויבכנו תו פחדך ה' לעמך. – and finally: the elite
ALSO: Zecharia 14: והיה כל הנותר מכל הגוים הבאים על ירושלם ועלו מדי שנה ויהיה אשר לא יעלה מאת משפחות בשנה להשתחות למלך ה' צבאות ולא ג את חג הסוכות
 הקארץ אל ירושלם... להשתחות למלך ה' צבאות ולא עליהם יהיה הגשם

4. **IN PRACTCE:** A-S oftn → Contempt/fear t nn-Js leaves us w distortd view
5. **My 1st brush w A-S**—Columbia ... It did nt endear m t Colomb OR גויים
6. Many of us grew up w contempt Goyyim – גוי'ישע קאפ – maybe true Polish peasants. (Uncle Naftali's ST)
7. **BUT** as we go into world=untrue. YES--% Nobelists=J, but I know Js who qualify as גוי'ישע קעפ
8. A-S=multifactd;~period histry;~ degree. Oftn~ facon de parler (Jesse Jacksn "Hymie-Town"—Js: גוי'ישע קאפ; ~on geography (E. Europe vs USA)
9. **Geography:** Europe wantd to get rid of Jews; now they hv Moslems...
10. In USA: A-S low! Jack Abramoff (who may hv contrbutd downfall Bush govt) did NOT kindle outbreak A-S! (Last wk – TV: Orth J—yet no A-S!)
11. Suddenly, discovrg surpsng list descendants of Js: Secy St Albright; Sen, Geo Allen; John Kerry; Welsley Clark (commndr NATO); Hilary Clinton; Russia's a-S Vladimir Zhironsky. **CH. KRAUTHMMR:** all ppl=J until provn otherwise

12. רש"י ורשב"א על היחס הכללי לאו"ה

- גיטין ס"א ע"א--ת"ר מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום
13. רש"י: לא בקברי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מצאום הרוגים עם ישראל. Indicates more restrictive attitude. **BUT רשב"א** disagrees, is mr lenient t coopratn w Goyim: נראה מתוך פירושו דדוקא קאמר עם מתי ישראל, כלומר בעודנו מתעסק עם שאר מתי ישראל, דאז ה"ל איבה אם מתעסק באלו ומניח את אלו, אבל אם מצאן בפני עצמן לא... ולא מחזור, דהא "עם מתי ישראל" דקתני "כשם שמתעסק" קאמר, וכן מפרנסין עניי נכרים עם עניי ישראל וכן כולם, וכן מפורש בירושלמי: עיר שיש בה נכרים וישראל, מעמידין גבאי נכרים וגבאי ישראל, וגובין משל נכרים ומשל

ישראל, ומפרנסין עניי נכרים ועניי ישראל, ומבקרין חולי נכרים וחולי ישראל, וקוברין מתי נכרים ומתי ישראל, ומנחמין אבלי נכרים ואבלי ישראל. ומכניסין דלי נכרים ודלי ישראל מפני דרכי שלום.

ומפרש עוד בתוספתא (פ"ג הי"ח) שאין מזכיר בכלל ישראל כלל, אלא מספידין מתי נכרים מפני דרכי שלום ומנחמין אבלי גוים משום דרכי שלום :

15. The most eloquent & authentic expressn of this att'd in contmprry times:
the Rav – see the new מחזור ליוה"כ with the Rav's interpretations

As (נעילה) approaches, we remember that we Jews are not alone. We recount a tale of *teshuvah*, not of an Israelite tribe, but of an Assyrian city whose population actually harbored hatred for Israel. Yet, the gates of repentance are open to all people, Jews and non-Jews alike. The entire world needs *teshuvah*. The motif of the זכרונות section recited in *Musaf on Rosh Hashanah* reflects this theme of universal *teshuvah*. We recount how Hashem remembered Noah as he was saved from the flood, and we also recite אשרי איש שלא ישכחך. *Praiseworthy is the man who does not forget You*, in which all people are encouraged to repent. On *Yom Kippur*, we begin by praying for Israel alone, but toward the end of the day, we include the rest of humanity.

This is the proper Jewish approach toward the non-Jew. We must maintain our uniqueness, but at the same time we must not forget the non-Jew. On *Yom Kippur*, we thus pray not only for our own atonement, but for the atonement of mankind as well: the reading of this *Haftarah* reflects this theme.

16. 2nd: att'd Hal to Goyim as specific relig. groups: נוצרים ומוסלמים לפי הרמב"ם

First: Meiri's distinctn ובזמנינו ...Therefore irrelevant to us today

Now: Att'd to Chrstns/Moslems. (*As an aside*, maybe you will understand the rationale for our meetings -- 3 in the last few years—with a group of distinguished cardinals and archbishops.

סנהדרין דף נח/ב ונט"א-- ואמר רש"ל עכו"ם ששבת חייב מיתה שנאמר ויום ולילה לא ישבותו... אמר רבינא אפי' שני בשבת. וליחשבה גבי שבע מצות? כי קא חשיב, שוא"ת, קום עשה לא חשיב; והא דינין קו"ע הוא וקא חשיב? קום עשה ושב אל תעשה נינהו.

וא"ר יוחנן עכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה-- לנו מורשה ולא להם. וליחשבה גבי שבע מצות? מאן דאמר מורשה מיגזל קא גזיל לה, מאן דאמר מאורסה דינו כנערה המאורסה דבסקילה.

מיתבי, היה רבי מאיר אומר: מניין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול, שנאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם; כהנים לויים וישראלים לא נאמר, אלא האדם, הא למדת שאפילו עכו"ם ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול? התם בשבע מצות דידהו.

|| היחיד המעורר תמיהה על גוי שישבת: ספר אור זרוע ח"ב - הלכות ע"ש סי' א--

משה שכח לומר פרשת שבת שאמר לו הקב"ה. כיון שבאו ואמרו לו שלקטו לחם משנה, נזכר משה ואמר להם [במרה] הוא אשר דבר ה'. הרי למדנו ששבת נאמרה לבני נח [שכל זמן] שלא קבלו ישראל את התורה נקראו ב"נ ונשנית בסיני כדכתיב בעשה"ד זכור את יום השבת לקדשו מעתה י"ל שעכו"ם מוזהרים על השבת דאמרינן בסנהדרין א"ר יוסי בר חנינא כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני, לזה ולזה נאמרה, וא"כ תקשי הא בהאיא שמעתא אמר ר' שמעון בן לקיש עכו"ם ששבת חייב מיתה שנאמר יום ולילה לא ישבתו, אדרבה מצווה הוא על השבת מדברי יוסי בר חנינא. מיהו י"ל דלסימן מילתא בעלמא איתמר.

כי הלכות' לא נאמרו כ"א בסיני והכי אמרינן התם גבי מילה ושאר מצות: ||

נפנה לדברי הרמב"ם הלכות מלכים פרק י ה"ט

עכו"ם שעסק בתורה חייב מיתה, לא יעסוק אלא בשבע מצות שלהן בלבד, וכן עכו"ם ששבת אפילו ביום מימות החול, ...חייב מיתה, ואם עסק בתורה, או שבת, חייב מיתה על זה אבל אינו נהרג.

עד כאן בה"ט. אבל בה"י כנראה סותר את עצמו: בן נח שרצה לעשות מצוה משאר מצות התורה כדי לקבל שכר, אין מונעין אותו לעשותה כהלכתה, ואם הביא עולה מקבלין ממנו, נתן צדקה מקבלין ממנו, ויראה לי שנותנין אותה לעניי ישראל, הואיל והוא ניזון מישראל ומצוה עליהם להחיותו

אלא: יש הבדל עצום בין עכו"ם לבן-נח... וגם יש הבדל בין גוי הלומד כדי לקיים מצות ת"ת, שזה אסור, או לשם ידיעה והכירות עם עם ישקראל ומורשתו שזה מותר.

ובתשובות הרמב"ם: "ומותר ללמד המצוות לנוצרים ולמשכס אל דתנו, ואינו מותר דבר נזה לישמעאלים

bec they deny and corrupt the text, but the Chrtsns accept our text, although they interpret it falsely; if they heard the correct interp'n (=ours) they would accept our version – and if they did not, the fact that they entertain the possibility is enough. (**Note:** all this despite the superiority of the Moslem conception of Gd over the Chrstn)

שו"ת שרידי אש חלק ב סימן נו עמוד תקד-- מצאתי לפני שלושים שנה ויותר בספר אחד, כי המאמרים בסנהדרין על עכו"ם שישבת ועל העוסק בתורה, נאמרו נגד כת הנוצרים הראשונים, שפרקו מעליהם ברית מילה אבל קיימו את השבת וגם עסקו בתורה והיו זדווגין לבני ישראל בשבת ומועד, ושמעו כל דבריהם, ואח"כ הלכו והלשינו עליהם בפני הרשות
But he prefers not to accept this interpretation...

לפני כמה שנים, כאשר הרב טייץ מעליזאבעט שליט"א, עורר שאלה ב"הפרדס" אם מותר להרצות שיעור תלמודי ברדיו באשר גם אינם יהודים שומעים שיעור זה, כתבתי לו תשובה ארוכה בנידון זה..... שמדברי הרמב"ם משמע שיסוד האיסור הוא לשמור על המחיצה שבינינו לביניהם, ולפיכך עכו"ם שישבת או עסק בתורה אינו חייב אלא אם עושה כן מתוך כוונה דתית...ובכן, אם הוא לומד מתוך תיאבון לידעת תורת ישראל אינו חייב וממילא אין כאן איסור של לפני עור..